

Bài 48

**VAI TRÒ, CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG VÀ ĐẶC ĐIỂM
PHÂN BỐ CÁC NGÀNH DỊCH VỤ**

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Sau bài học, HS cần :

1. Về kiến thức

- Nắm được vai trò to lớn của ngành dịch vụ trong nền kinh tế hiện đại ;
- Thấy được các nhân tố ảnh hưởng đến sự phát triển và phân bố các ngành dịch vụ, đặc biệt là các nhân tố kinh tế – xã hội ;
- Nắm những đặc điểm phân bố ngành dịch vụ trên thế giới.

2. Về kĩ năng

- Đọc và phân tích lược đồ về tỉ trọng của các ngành dịch vụ trong cơ cấu GDP.
- Xác định trên bản đồ các trung tâm dịch vụ lớn trên thế giới.

II – THIẾT BỊ DẠY HỌC

- Hình 48 trong SGK (phóng to)
- Bản đồ treo tường Phân bố dân cư và các đô thị lớn trên thế giới.

III – MỘT SỐ ĐIỂM CẦN LƯU Ý

- Sự phân loại các ngành dịch vụ thành dịch vụ sản xuất và dịch vụ sinh hoạt, hoặc thành 3 khu vực (dịch vụ kinh doanh, dịch vụ tiêu dùng và dịch vụ công) như ở một số nước.
- Các ngành dịch vụ có tác dụng thúc đẩy các ngành sản xuất vật chất phát triển và có tác động nhiều mặt tới nền kinh tế và sự phát triển xã hội.
- Tỉ lệ người lao động làm dịch vụ ngày càng tăng ở hầu hết các nước.
- Sự phát triển và phân bố các ngành kinh tế và đặc điểm nhân khẩu, văn hoá, sự phân bố dân cư có tác động rất căn bản đến sự phát triển và phân bố các ngành dịch vụ.

– Đối với du lịch, sự phân bố các tài nguyên du lịch (tự nhiên và nhân văn) có ảnh hưởng đặc biệt quan trọng.

– Các thành phố cực lớn là các trung tâm dịch vụ lớn, có vai trò quan trọng trong nền kinh tế thế giới.

IV – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Gợi ý dạy mục I : **Cơ cấu và vai trò của các ngành dịch vụ**

a) GV nhấn mạnh rằng khu vực dịch vụ có cơ cấu hết sức phức tạp. Những ngành không thuộc khu vực I (nông nghiệp, lâm nghiệp, ngư nghiệp), khu vực II (công nghiệp, xây dựng) đều thuộc vào khu vực III (dịch vụ).

b) GV có thể cho HS thảo luận nhóm để thấy vai trò của ngành dịch vụ trong việc thúc đẩy sự phát triển kinh tế, chuyển dịch cơ cấu kinh tế, sử dụng hợp lý tài nguyên và nguồn lao động. Từ đó, HS có thể hiểu được, tại sao trong quá trình đổi mới, các ngành dịch vụ ở nước ta được chú trọng đẩy mạnh phát triển.

c) GV cho HS thấy rằng, tuy nhiên, không thể có bước nhảy vọt sang một nước phát triển cao về dịch vụ ngay được. GV giảng thêm về sự chuyển dịch trong cơ cấu kinh tế và chuyển dịch trong cơ cấu sử dụng lao động.

d) GV đặt câu hỏi : "Tại sao người ta ví du lịch là ngành công nghiệp không ồng khói ?"

2. Gợi ý dạy mục II : **Các nhân tố ảnh hưởng tới phát triển và phân bố các ngành dịch vụ**

a) GV nhấn mạnh rằng các ngành dịch vụ (trừ du lịch) không chịu ảnh hưởng của phân bố tài nguyên thiên nhiên. Vì vậy, sự phát triển và phân bố các ngành kinh tế có ảnh hưởng rất quyết định đến sự phát triển và phân bố ngành dịch vụ (nhất là dịch vụ sản xuất).

b) GV nhắc lại một số đặc trưng của dân cư có thể ảnh hưởng đến sự phát triển và phân bố các ngành dịch vụ, rồi cho HS điền vào ô trống các ảnh hưởng này.

3. Gợi ý dạy mục III : **Đặc điểm phân bố các ngành dịch vụ trên thế giới**

a) GV cho HS quan sát bản đồ treo tường, đặt câu hỏi : Tại sao các trung tâm dịch vụ lớn nhất thế giới (Niu Ioc, Luân Đôn, Tô-ki-ô) lại có vai trò đặc biệt quan trọng trong nền kinh tế thế giới ?

HS có thể liên hệ thực tiễn nước ta về vai trò của các thành phố lớn, các trung tâm dịch vụ lớn nhất cả nước (đặc biệt là Hà Nội và Tp. Hồ Chí Minh).

b) Trong phần này có nói đến các trung tâm giao dịch, thương mại của các thành phố lớn. Có thể nói, địa lí ngành dịch vụ gắn bó rất chặt chẽ với địa lí đô thị.